

УДК 364.652:316.362

Дударьов В. В.¹, Паньків О. А.²

¹ канд. політ. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. СН- 216 ЗНТУ

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ

Соціальні трансформації останнього десятиліття призвели до збідніння переважної частини сімей, збільшення робочої і побутової зайнятості дорослих членів сім'ї. Зростання безробіття об'єктивно обмежує матеріальні можливості сім'ї. Наслідком усього цього є падіння рівня життя сімей, тривожна атмосфера в домі, зростання конфліктності у взаємовідносинах, жорстокість стосовно усіх членів родини, у тому числі дітей.

Проблема вимагає свого розв'язання, оскільки сім'я – найперший фактор соціалізації дитини, від неї залежить, яким буде наше майбутнє, наше суспільство. Аналіз чинного в Україні законодавства приводить до висновку, що неблагополучними є ті сім'ї, в яких порушуються права її членів, права людини, порушуються юридичні норми суспільства.

Причинами цього можуть бути алкоголізм і наркоманія членів сім'ї, психолого-педагогічна і правова неграмотність, економічні фактори суспільства, хвороби, політична ситуація, насильство щодо членів сім'ї тощо.

Соціальний супровід – робота, спрямована на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та

молоді з метою подолання ними життєвих труднощів, збереження, підвищення їх соціального статусу.

Соціальна опіка – це представлення інтересів особистості фахівцем в органах державної влади, місцевого самоврядування тощо з метою захисту прав людини; патронаж – соціальні послуги, які надаються переважно вдома, дітям, які знаходяться під державною опікою. Тому соціальний супровід неблагополучних сімей – це вид соціально-педагогічної роботи, який передбачає здійснення системи комплексних заходів соціальними службами щодо тривалої допомоги сім'ям та їх членам з метою збереження сім'ї, відновлення родинних стосунків, захисту і реалізації прав членів сім'ї у родині і прав сім'ї у суспільстві через створення умов для цього у суспільстві та сім'ї.

Соціальний супровід здійснюється щодо неблагополучних сімей після реабілітаційних заходів з членами сім'ї для попередження рецидивів неблагополуччя; надання можливостей сім'ї для подолання причин і наслідків неблагополуччя, навчання самостійному розв'язанню проблем. Соціально-педагогічний супровід – це довготривала, різноманітна допомога різним типам неблагополучних сімей, яка спрямована на створення умов для ліквідації причин неблагополуччя (чи їх можливої компенсації), формування здатності сім'ї самій розв'язувати її проблеми, долати труднощі, виконувати функції, реалізовувати свій соціальний і виховний потенціал, права в суспільстві; корекцію і покращення внутрішньо-сімейних стосунків, стосунків сім'ї із мікро- і макросередовищем.

Соціальна профілактика – це вид соціально-педагогічної роботи, спрямований на локалізацію, обмеження, виявлення, попередження і запобігання соціальних відхилень, негативних явищ, впливів та їх наслідків на життя і здоров'я людей, усунення причин і умов виникнення асоціальної поведінки

Соціально-педагогічна профілактика негативних явищ і насильства в сім'ї – це система заходів, спрямованих на створення умов для попередження утиску прав сім'ї та її членів, негативних явищ і впливів, виявлення і подолання цих явищ, утиску прав, їх наслідків. Здійснюється в таких напрямках: підготовка молоді до сімейного життя, роз'яснення прав сім'ї та її членів у суспільстві, самим сім'ям, формування відповідального та усвідомленого батьківства, попередження сімейних конфліктів, виявлення потенційно неблагополучних сімей, попередження розлучень, дисгармоній, стресів, помилок у сімейному вихованні, пропагування сімейного способу життя, здорового способу життя.

Жорстокі умови виживання сімей, які виникли через такі фактори, як різке погіршення матеріального становища сім'ї, нестабільність соціально-економічної сфери стали причинами збільшення кількості неблагополучних

сімей. В залежності від того, на якій стадії неблагополуччя знаходиться сім'я, використовуються різні види соціально-педагогічної роботи. Якщо сім'я знаходиться на початковій стадії неблагополуччя, тобто вона ще не являється власне неблагополучною сім'єю, використовують соціальну профілактику та соціальне обслуговування, а якщо сім'я уже втратила будь-яку життєву перспективу та байдужо ставиться до майбутнього, використовують такі види соціально-педагогічної роботи, як соціальну реабілітацію та соціальний супровід.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Целуйко В. М. Понятие и типы неблагополучных семей. Психология неблагополучной семьи: Книга для педагогов и родителей / В. М. Целуйко. – М. : Изд-во «ВЛАДОС-ПРЕСС», 2003. – С. 82.
2. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: навч. посіб. / І. М. Трубавіна. – К. : ДЦССМ, 2003. – 132 с.
3. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін. – К. : ДЦССМ, 2004. – 256 с.